

JUDr. David Zámek
JUDr. Jan Kuržeja, Ph.D.
Ing. Vratislav Dvořák, Ph.D.
Fakulta bezpečnostně právní
Policejní akademie ČR v Praze

Odčerpávání výnosů - integrovaný postup Kriminalpolizeiinspektion mit Zentralaufgaben Obervaly III.

10 Rozšířené propadnutí § 73 d tr. zákona

1. Je-li spáchán protizákonný čin podle zákona, který toto předepisuje, pak soud nařizuje propadnutí předmětů pachatele nebo účastníků také tehdy, jestliže předměty důvodně ukazují, že byly získány protiprávním činem nebo byly použity při jeho spáchání. Věta 1 se používá také tehdy, jestliže předmět pachateli nebo účastníkovi nepatří a takovýto předmět byl použit pro protiprávní čin nebo byl tímto činem získán. § 73 odst. 1 věta 2, také ve spojení s § 73 b a § 73 odst. 2 platí odpovídajícím způsobem.
2. (2) Jestliže propadnutí určitého předmětu není po činu zcela či částečně možné, pak se odpovídajícím způsobem uplatňují §§ 73 a 73 b.
3. (3) Má-li být nově rozhodováno o propadnutí předmětů pachatele nebo účastníků podle odstavce 1 kvůli jinému protiprávnímu činu, který pachatel nebo účastník spáchal před nařízením propadnutí, pak soud bere v úvahu i již vydané nařízení.
4. § 73 c platí odpovídajícím způsobem.

Příklad 12

Obviněný X žil bez pevného příjmu společně se svojí snoubenkou v jednom bytě v F. Do roku 1992 odsouval své studijní povinnosti, a přesto chtěl studovat. Nikdy neměl žádný příjem, který by mu umožňoval uspoření větší sumy. 9. 3. 1994 byl jeho byt prohledán, neboť byl v podezření, že spolu se svojí milenkou transportovali do Dánska větší množství hašiše. Přitom bylo nalezeno 2,8 kg hašiše dobré kvality, který chtěl obviněný prodat na komisním základě v jednom černém příručním kufříku v různém balení za celkem 73 160 DM (v obálkách 19 000, 17 000, 9 000 a 335 DM, v peněženkách 24 105, 2 615 a 1 105 DM).

10.1 Rozšířené propadnutí jako pravidlo odlehčení důkazu

Možnost odčerpání podle § 73 d tr. zák. bylo podle čl. 1 číslo 7 zákona pro boj s ilegálním obchodováním s omamnými látkami a jinými formami organizované kriminality je uvedena v zákoně od 15. 7. 1992 a toto znění vstoupilo v platnost 22. 9. 1992. Podle tohoto předpisu musí (mus- nařízení) soud u určitých protiprávních deliktů, na které se vztahuje § 73 d tr. zákona, nařídit propadnutí předmětů pachatele/účastníků také tehdy, jestliže okolnosti dávají právo („důvodné podezření“), že tyto předměty byly použity pro protiprávní činy nebo z nich pocházejí (§ 73 d odst. 1 věta 1 tr. zákona).

Podložený důkaz, ze kterého konkrétního činu peníze pocházejí - na rozdíl od propadnutí podle § 73 tr. zákona – při tomto pravidle odlehčení důkazu nestačí. Pro ústavnost § 73 d tr. zákona viz spolkový ústavní zákon v NJW 2004, 2073.

10.2 Norma odkázání jako návazný skutek

Předpokladem pro použití rozšířeného propadnutí je spáchání protiprávního činu podle § 11 odst. 1 čís. 5 tr. zákona, na který se vztahuje § 73 d tr. zákona. Rozsah použití § 73 d tr. zákona je dán především delikty, které vykazují skupinové nebo plánované provedení.

10.3 Dispoziční násilí pro předměty rozšířeného propadnutí

Podle znění zákona v § 73 d tr. zákona musí předměty, které podléhají rozšířenému propadnutí, být použity pachatelem/účastníkem ke spáchání protiprávního činu nebo být tímto činem získány. Přitom je stejně jako u propadnutí uskutečnění činu nebo faktické dispoziční násilí dostačující. Rozšíření propadnutí je možné jen proti pachateli/účastníku a ne jako při § 73 tr. zákona proti nezúčastněné třetí osobě (BGH NStZ 1995, 540).

10.4 Okolnosti vzbuzující domněnku, že předměty byly použity pro protiprávní činy nebo z nich pocházejí

Podle důkazních potřeb soudu „kdy okolnosti dávají důvodné podezření“, bylo uplatněno hodně ústavních myšlenek. BGH (BGHSt 41, 278, 284) omezuje normu ústavního konformního výkladu tak, že nařízení rozšířeného propadnutí přichází v úvahu jen tehdy, jestliže soudce získal na základě vyčerpávajících důkazů jednoznačné a nesporné přesvědčení, že obviněný předměty, na které se propadnutí vztahuje, získal pro protiprávní čin nebo protiprávním činem bez toho, aby toto muselo být konstatováno pro každou jednotlivou věc. Důvody, které vedou k odpovídajícím pochybám o deliktním původu výnosu pachatele, vedou k nařízení rozšířeného propadnutí těchto předmětů. Z pohledu soudce vyvstává tedy následující otázka: Je - nejen teoreticky – možné, že si obviněný tento výnos/věci/majetek pořídil pomocí legálního příjmu?“

„Katalog indicií“	
Deliktní původ	Legální zdroj příjmu
Příjmy nemožňují uspořené Větší sumy (sociální pomoc, pomoc s dostatečným Příjmem v nezaměstnanosti, velmi malý průměrný příjem (např. i jako vrátný).	Pravidelný pracovní příjem, práce
restaurace) Žádné jiné zřejmé příjmy.	Provozování podniku (např.

Odevzdávání státního pojištění.

Pravidelný pohyb na kontě.

Speciálně v BtM oblasti:
místo ukládání, rozdělení a
spojování hotovostí.

Vlastnictví cenných papírů.

Žádné výběry hotovostí, nápadné se
souvislostí v vysokými platbami
v hotovosti.

Příjmy pocházející z:
- darů
- návštěv kasina
- provádění půjček.

10.5 Předběžné zadržení výnosu, kompetence pro jednotlivá nařízení

Při materiálním základu nároku na rozšířené propadnutí je nutno rozlišovat odstavce §§ 73 d odst. 1 (získané z jakéhokoli činu) a § 73 d odst. 2 tr. zákona (náhrada hodnoty). Zadržení se provádí stejně jako u zajištění propadnutí (§ 73 tr. zákona) nebo propadnutí náhradní hodnoty (§ 73 a tr. zákona).

10.6 Předpis o tvrdosti, § 73 c tr. zákona

Jestliže hodnota získaná činem není již k dispozici dlužníka, pak má soud prostor pro nařízení výše propadajícího. Jestliže má dlužník dostatek výnosu, pak přichází v úvahu snížení propadající výše jen tehdy, jestliže by nařízení způsobilo nepřiměřenou tvrdost.

Podle spolkového soudního dvora připadá nepřiměřená tvrdost podle § 73 c odst. 1 věta 1 ty. zákona tam, kde nařízení propadnutí by bylo „nespravedlivé“ a byl by porušen „zákaz nadměrnosti“. Následek spojený v každém případě s brutto principem, kdy nemohou být brány v úvahu náklady na výpočet propadnutého obnosu, v zásadě nepředstavuje žádnou nepřiměřenou tvrdost.

Znamená to, že nepřiměřená tvrdost přichází v úvahu jen tehdy, jestliže nařízení o propadnutí by vedlo k výrazným dluhům. Stejně tak BGH (NStZ 95, 495) uvádí, že od propadnutí se upouští, pokud by byl odsouzený propuštěn s významnými dluhy nebo je ohrožena jeho existence.

11 Předpoklady zabavení § 74.

Pokud dojde ke spáchání protiprávního činu, pak mohou být zabaveny předměty, které byly vytvořeny nebo použity ke spáchání či přípravě činu.

Zadržení je přípustné tehdy, jestliže:
předměty v době rozhodnutí patří pachateli nebo účastníkovi nebo jim náležejí, nebo předměty svými vlastnostmi a za všeobecných okolností ohrožují nebo představují nebezpečí, že budou sloužit protiprávním činům.

Za předpokladu je zadržení předmětů přípustné také když pachatel jednal bez viny.

11.1 Rozšířené předpoklady zabavení § 74a

Odkazuje-li zákon na tento předpis, pak smějí být předměty zabavené odlišně od § 74 odst. 2 tehdy, jestliže ten, komu předměty patří nebo přísluší v době rozhodnutí:

- ✓ nejméně lehkovážně přispěl k tomu, že věc je právním prostředkem či předmětem činu nebo jeho přípravy, nebo
- ✓ předměty při vědomí okolností, které zadržení připouští, získal zavrženíhodným způsobem.

11.2 Zásada přiměřenosti § 74b

Jestliže není zadržení předepsáno, pak nesmí být v případech § 74 odst.2 čísl.1 a § 74a nařízeno, jestliže je mimo přiměřenost k významu spáchaného činu a k výčtu, který je pro pachatele nebo účastníka dotčeného zabavení nebo v případech § 74a někoho třetího přiměřeným.

Soud nařídí v případech §§ 74 a 74a, aby zabavení nebylo provedeno a přijme méně závažné opatření, jestliže účelu zadržení je možno dosáhnout také tímto opatřením. V úvahu přichází jmenovitě pokyn:

- ✓ věci učinit nepoužitelnými/znehodnotit,
- ✓ na předmětech odstranit určitá zařízení nebo značky nebo věci jinak změnit, nebo
- ✓ věcmi disponovat určitým způsobem.

Je-li pokyn plněn, pak je podmínka zabavení zrušena. V opačném případě soud nařídí dodatečné zabavení. Není-li zadržení předepsáno, pak se může omezit na určitou část předmětu.

11.3 Zadržení náhradní hodnoty § 74c

Jestliže pachatel nebo účastník před rozhodnutím o zadržení předmět zužitkoval, jmenovitě prodal nebo spotřeboval, který mu v době činu patřil nebo příslušel a mohl vědět o jeho zabavení, nebo pokud zabavení předmětu jinak zmařil, pak může soud proti pachateli nebo účastníkovi naříditi zabavení peněžní částky až do té výše, která odpovídá hodnotě předmětu.

Takovéto nařízení může soud přijmout také vedle zabavení předmětu nebo na jeho místě, jestliže ho pachatel nebo účastník zatížil před rozhodnutím o zadržení právem někoho třetího, jehož zánik nemůže být nařízen bez odškodnění nebo v případě zadržení by nemohl být nařízen (§ 74e odst.2 a § 74f). Přijme-li soud nařízení vedle zadržení, pak se výše náhradní hodnoty měří podle hodnoty zatížení předmětu. Hodnota předmětu a zatížení mohou být odhadnuty.

11.4 Zabavení písemností a znehodnocení § 74d

Písemnosti, které mají takový obsah, že každá předpokládaná příprava při vědomí jejich obsahu by naplňovala skutkovou podstatu porušení zákona, jsou zabaveny, pokud nejméně jeden kus je protiprávním činem rozšiřován

nebo určen k rozšiřování. Zároveň je nařizováno, aby věci nebo určité zařízení používané k výrobě písemností, jako desky, formy, sazečky, tiskařské nástroje, negativy nebo matrice byly znehodnoceny.

Zabavení se týká pouze věcí, které se nachází v držení osob, které se spolupodílely na rozšiřování nebo jejich přípravě nebo jsou veřejně vystaveny nebo při rozšiřování pomocí zasílání nebyly příjemci ještě předány.

Odst. 1 platí obdobně pro písemnosti, které mají takový obsah, že předpokládaným rozšiřováním při vědomí jejich obsahu by se přistupovalo k uskutečňování dalších okolností činů skutkových podstat uvedených v trestním zákoně. Zadržení a znehodnocení je přesto nařizováno jen tehdy, jestliže:

- ✓ exempláře a v odstavci 1 věta 2 označené předměty se nacházejí v držení pachatele, účastníka nebo někoho jiného, pro jednatel pro pachatele nebo účastníka nebo od těchto osob jsou určeny k rozšiřování a
- ✓ opatření jsou nutná pro zabránění těmto osobám v protiprávním rozšiřování.

Pro rozšiřování ve smyslu odstavců 1 až 3 je lhostejné, zda písemnost nebo nejméně jeden kus/výtisk písemnosti je veřejně přístupný pomocí vystavení, plakátu, uvedení nebo jiným způsobem.

11.5 Působnost zabavení § 74e

Pokud je předmět zabaven, pak přechází vlastnictví k věci nebo zadržné právo s právní platností rozhodnutí na stát.

Práva třetích k věci zůstávají zachována. Soud nařídí přesto zrušení těchto práv, jestliže se rozhodnutí opírá o to, že existují předpoklady § 74 odst.2 čis.2.. Může nařídít zrušení práva třetí osoby také tehdy, jestliže takovéto osobě nenáleží odškodnění podle § 74f odst.2 čis.1 nebo 2.

§ 73 e odst.2 platí obdobně pro nařízení zadržení a pro nařízení pozastavení zadržení také tehdy, jestliže nařízení ještě nenabylo právní moci.

12 Zásady předběžného zadržení výnosu

Předběžné zadržení/zajištění výnosu v procesu vyšetřování by mělo zamezit přesunutí výnosu dlužníka do rozhodnutí o propadnutí (také náhrady hodnoty). Tento účel splňuje pouze zajištění výnosu podle znění §§ 11 b ff trest. řádu, kde se mluví o zákazu manipulace nebo zástavě. Zajištění jako důkazní prostředek (§§ 94, 98 tr. řádu) vede pouze k předmětnému zajištění, což neomezuje právo dotyčné osoby manipulace. Může např. odstoupit od nároku vůči orgánům vyšetřování na vydání.

Jsou-li nalezeny pohyblivé předměty/věci (např. peníze v hotovosti, šperky, vozidla) u kterých vzniká (jednoduché) podezření, že podléhají propadnutí nebo rozšířenému propadnutí nebo jsou nějak spojeny i jako náhrada těchto věcí, nebo vzniká (jednoduché) podezření, že tyto předměty podléhají zabavení, mohou být při nebezpečí zadrženy vyšetřujícími osobami

státního zastupitelství, kdy jsou převzaty do opatrování podle §§ 111 b odst. 1, 111 c odst. 1, 111 e odst. 1 a 111 f odst. 1. Při zadržení jsou dotyčné věci a předměty zadokumentovány stejně jako okolnosti nebezpečí v daném průběhu stejně jako datum a čas jako důkaz pro omezení manipulace s těmito předměty. Dobrovolné vydání není pro vznik omezení manipulace dostačující!

Zajištění na základě popsaných předpisů o náhradní hodnotě je uplatnitelné když je k dispozici více času a vyžaduje čas na přípravu a proto by mělo být - také podle názoru IM - vyhrazeno finančním vyšetřovatelům. Vzhledem k tomu, že zajištění velmi často předchází zadržení, obraťte se při vašem vyšetřování včas na finančního vyšetřovatele!

Shrnutí

Ustanovení týkající se odčerpání nelegálně nabytého majetku se nacházejí v sedmé hlavě třetího oddílu všeobecné části trestního zákona Spolkové republiky Německo (dále jen trestního zákona) v § 73 až § 76a a v osmém oddílu první knihy trestního soudního řádu Spolkové republiky Německo (dále jen trestního řádu) v § 111b až § 111p.

Pro pochopení pojmů německého práva, které se týkají odnětí neoprávněného majetkového prospěchu v trestním řízení, je podstatné, že předpisy trestního práva hmotného a na ně navazující předpisy trestního práva procesního rozlišují pojmy „**propadnutí**“ a „**zabavení**“. Společné těmto pojmům je, že na rozdíl od peněžité pokuty, kterou může pachatel podle svého uvážení uhradit zpeněžením libovolného majetku, což představuje obecnou majetkovou sankci, oba tyto instituty směřují k zabavení konkrétních předmětů, které měly nějakou souvislost s trestným činem. V tomto smyslu je propadnutí upravené v ustanoveních § 73 až § 73e trestního zákona zásadním nástrojem odnětí majetkového prospěchu, který pachatel získal trestným činem. Ustanovení § 74 a § 75 trestního zákona se naopak týkají zabavení věcí určených ke spáchání trestného činu a výnosů z trestné činnosti. Zabavení věcí však upravují i jiné právní předpisy, např. § 33 zákona o omamných látkách.

a) propadnutí

Podle ustanovení § 73 odst. 1 trestního zákona může soud nařídit propadnutí, je-li spáchán protiprávní čin a pachatel nebo účastník trestného činu za čin nebo z činu „něco“ získal. Může se jednat o předměty, např. movité věci, ale také o pozemky nebo práva, jako např. podíl na nějakém podniku. Spadají sem však také výnosy, požitky, zvýhodňování, představující určitou ekonomickou hodnotu. Propadnutí se může vztahovat i na odměnu za spáchání trestného činu, stejně tak jako na výnos, např. z obchodu s drogami.

Nařízení propadnutí se vztahuje i na realizované požitky (§ 73 odst. 2 věta 1 trestního zákona). Jako příklad takových požitků mohou být uvedeny skutečně realizované úroky z výnosů z trestného činu uložených u nějaké úvěrové instituce nebo výhody užívání předmětu převedeného v rámci odměny za čin.

Nařízení propadnutí se může vztahovat rovněž na náhradní předměty - tedy takové předměty, které pachatel nebo účastník získal prodejem předmětu

získaného za čin nebo z činu, nebo jako náhradu za jeho zničení, poškození nebo zabavení, nebo na základě nabytého práva (§ 73 odst. 2 věta 2 trestního zákona). Nařízení propadnutí takových předmětů není kogentně předepsáno, ale závisí spíše na zvážení soudu, který v opodstatněných výjimečných případech (např. pokud by vyšetřování bylo spojeno s nepřiměřenými náklady) může od takového nařízení ustoupit a místo něho nařídít propadnutí náhradní hodnoty.

Úprava propadnutí zahrnuje i výtěžky z prodeje předmětu získaného jako odměna za čin. Spadají sem např. pojistná plnění, která byla uhrazena v případě poškození či zničení předmětu, jenž byl poskytnut jako odměna za spáchání trestného činu a byl třetími osobami zničen či poškozen. Spadají sem také statky získané na základě nabytého práva (zabavení pohledávky nabyté z trestného činu).

Zákon přitom postupuje podle tzv. "brutto-principu", to znamená, že veškerý výtěžek pachatele může být prohlášen za propadlý, i když zisk pachatele byl vzhledem k vlastním výdajům ve skutečnosti nižší. Tak např. předmětem propadnutí jsou veškeré příjmy drogového dealera z prodeje drog, aniž by přitom mohl uplatnit své vlastní náklady, které vynaložil na pořízení drog.

Podle § 73 odst. 3 trestního zákona, převedl-li pachatel majetek získaný trestným činem, včetně majetku získaného za majetek pocházející z trestné činnosti, na někoho jiného, např. na zaměstnavatele nebo na manžela, je propadnutí nařízeno i vůči těmto třetím osobám. Z této právní úpravy vyplývá, že není podstatné, zda osoba, proti níž nařízení o propadnutí směřuje, se sama jako pachatel nebo účastník podílela na trestném činu, nebo zda o něm věděla, nebo mohla vědět.

Propadnutí předmětu lze podle § 73 odst. 4 trestního zákona nařídít i v případě, že předmět patří či náleží třetí osobě, která jej k činu poskytla nebo jej, vědoma si okolností činu, dala jinak k dispozici. Tím je do propadnutí zahrnuto například poskytnutí odměny za spáchání činu, které nebylo s právní účinností na (pozdějšího) pachatele převedeno nebo bylo tímto pachatelem vráceno.

Podstatné je, že podle § 73 odst. 1 věta 2 trestního zákona nemá být propadnutí nařízeno, pokud má poškozený vůči pachateli nárok na náhradu škody a přiznáním tohoto nároku dojde k odnětí majetku získaného trestným činem. Náhrada škody poškozenému má tedy přednost před rozhodnutím o propadnutí ve prospěch státu.

Ustanovení § 73a trestního zákona upravuje propadnutí náhradní hodnoty. V případě, kdy od samého počátku nepřichází v úvahu nařízení propadnutí hodnoty získané trestným činem nebo jako odměny za něj (např. podplacená úřední osoba byla „odměněna“ prázdninovou cestou) nebo tyto hodnoty již neexistují, neboť byly spotřebovány, lze postupovat tím způsobem, že pokud není pro podstatu nabytého statku nebo z nějakého jiného důvodu propadnutí určitého předmětu možné, nebo je-li od propadnutí předmětu upuštěno, nařídí soud propadnutí finanční částky, která odpovídá hodnotě nabytého statku. Takové nařízení vydává soud kromě propadnutí předmětu také v případě, že hodnota tohoto předmětu je nižší než hodnota původně nabytého statku, např. v důsledku opotřebení, k němuž mezitím došlo.

Zjišťování přesného rozsahu nabytých statků a jejich hodnoty, jakož i zjišťování výše nároků na náhradu škody osoby poškozené trestným činem, může být v jednotlivých případech obtížné. Proto ustanovení § 73b trestního zákona povoluje odhadnout rozsah nabytých statků a jejich hodnotu, jakož i výši nároku, jehož plnění by pachateli či účastníkovi zabavilo statky nabyté trestným činem, pokud se zjištění konkrétní hodnoty jeví jako vyloučené či by vyžadovalo nepřiměřené vynaložení času a nákladů.

Ustanovení § 73d trestního zákona připouští tzv. **rozšířené propadnutí**. Na rozdíl od „prostého“ propadnutí není nutné přiřazení předmětů, které mají být takto prohlášeny za propadlé, ke konkrétnímu trestnému činu.

Pokud jde o právní účinek propadnutí, vlastnictví dané věci nebo propadlé právo přechází s právní mocí rozhodnutí na stát, náleží-li v příslušné době osobě tímto nařízením dotčené. Práva třetích osob vážící se k tomuto předmětu (např. zástavní práva) zůstávají zásadně i nadále zachována (§ 73e odst. 1 trestního zákona).

Před nabytím právní moci nařízení propadnutí má toto nařízení účinek tzv. relativního zákazu prodeje podle § 136 Občanského zákoníku Spolkové republiky Německo. Tento zákaz prodeje zahrnuje také jiné disponování než prodej, jako například věcná břemena (např. zástavy) k předmětu. Zákaz prodeje znamená, že disponování s předmětem je relativně - tj. ve vztahu ke státu, který zákaz prodeje vydal – neúčinné, jinak však může být v principu právně účinné. Tak je právní účinnost disponování zajištěna pro případ, že by nařízení propadnutí (pro jeho pozdější zrušení ze strany odvolací instance) nenabývalo právní moci.

b) zabavení

Podle § 74 odst. 1 trestního zákona mohou být zabaveny věci, které pochází z úmyslných trestných činů (např. padělané listiny) nebo byly použity či určeny ke spáchání či přípravě úmyslného trestného činu (např. nástroje k vloupání). Nespadají sem předměty související, které nesloužily jako nástroj k spáchání trestného činu, ale byly pouze nezbytným předmětem činu. Např. omamnou látku, která byla vyrobena na základě nedovolené výroby omamných látek, je možné zabavit podle § 74 odst. 1 trestního zákona. Již vyrobenou drogu, která byla předmětem nedovoleného obchodu, není možné zabavit podle tohoto ustanovení trestního zákona, ale pouze na základě zvláštních právních předpisů (§ 33 zákona o omamných látkách).

Zabavení je přípustné pouze tehdy, pokud věc náleží pachateli nebo účastníkovi trestného činu či jde o předměty, které vzhledem ke svému charakteru a okolnostem ohrožují veřejnost anebo existuje nebezpečí, že by mohly např. pro nedbalost jejich majitele, sloužit ke spáchání protiprávních činů.

Podle ustanovení § 74a trestního zákona je umožněno, aby předměty mohly být zabaveny i v případě, že osoba, jíž předměty v okamžiku rozhodnutí náleží (nemusí jít o obviněného), minimálně z lehkovážnosti (tedy z hrubé nedbalosti nebo záměrně) přispěla k tomu, že se věci či právo stalo buď prostředkem nebo předmětem činu nebo jeho přípravy anebo pokud obeznámena s okolnostmi, jež by připouštěly zabavení, dané předměty

zavrženíhodným způsobem nabyla. Tímto způsobem je mařeno převádění výnosů z trestné činnosti na jiné osoby.

Podle § 74c trestního zákona je možné zabavení náhradní hodnoty. Tento postup je možný tehdy, pokud pachatel nebo účastník trestného činu předmět, který mu v okamžiku činu náležel, před rozhodnutím o zabavení zhodnotí, tj. zpeněží nebo spotřebuje nebo jinak zmaří zabavení předmětu, může soud nařídít takovému pachateli nebo účastníkovi zabavení finanční částky až do výše, která odpovídá hodnotě předmětu.

Toto nařízení může soud vydat i v případě, že pachatel nebo účastník trestného činu před rozhodnutím o zabavení předmět zatížil právem třetí osoby a zrušení tohoto práva v důsledku zabavení by představovalo povinnost odškodnit třetí osobu nebo by bylo od zabavení upuštěno, protože by bylo nutné z důvodu zrušení práva třetí osoby poskytnout jiné odškodnění (§ 74c odst. 2 trestního zákona). Rozhoduje-li soud o zabavení náhradní hodnoty, vyměřuje se výše náhradní hodnoty podle hodnoty zatížení předmětu, tedy v případě zástavy podle hodnoty zástavního práva. Jak hodnota předmětu, tak hodnota zatížení může být odhadnuta.

Pokud jde o právní účinek zabavení, podle § 74e odst. 1 trestního zákona přechází vlastnictví zabavené věci či práva s právní mocí rozhodnutí na stát. Práva třetích osob k předmětu zůstávají zachována. Soud však nařídí zrušení těchto práv, pokud předměty ohrožují veřejnost nebo existuje nebezpečí, že by tyto předměty mohly být použity ke spáchání protiprávních trestných činů.

Do okamžiku právní moci rozhodnutí o zabavení má nařízení o zabavení účinek relativního zákazu prodeje podle § 136 Občanského zákoníku Spolkové republiky Německo.

Nebyly-li splněny předpoklady pro konfiskaci (propadnutí nebo zabavení) určitého předmětu, musí soudce konfiskaci zrušit nejpozději po 6 měsících. Pouze pokud pro mimořádnou obtížnost nebo neobvyklý objem vyšetřování anebo z jiného důležitého důvodu není možné o konfiskaci do 6 měsíců rozhodnout, může soudce na návrh státního zástupce toto opatření prodloužit o 3 měsíce.

Konfiskace movité věci je realizována tak, že věc je vzata do úřední úschovy nebo se provádí zapečetěním či je věc jiným způsobem označena. Konfiskace pozemku nebo práva, které jako např. dědičné právo k stavbě nebo vlastnictví bytu, podléhá předpisům o exekuci nemovitého majetku, je realizována tím, že do pozemkové knihy je zanesena poznámka o konfiskaci. Odpovídajícím způsobem zde platí i předpisy zákona o nucené dražbě a nucené správě, které se týkají rozsahu konfiskace při nucené dražbě, tj. vztahování se konfiskace na příslušenství pozemku.

Konfiskace pohledávky nebo jiného majetkového práva, které nepodléhá předpisům o exekuci nemovitého majetku, je realizována zástavou. Předpisy Občanského soudního řádu Spolkové republiky Německo o exekuci pohledávek a jiných majetkových práv jsou aplikovány analogicky.

Občanskoprávní zajištění, o jehož formu se zajištění v trestním řízení úzce opírá, slouží k tomu, aby mohlo být dosaženo co možná nejrychleji

vykonatelného titulu, a tak byla docílena exekuce movitého i nemovitého majetku dlužníka pro jeho finanční pohledávky.

K nařízení konfiskace a k nařízení zajištění je zásadně kompetentní jen soudce a v případě nebezpečí prodlení státní zastupitelství. Pokud v případě nebezpečí prodlení nařídí státní zastupitelství konfiskaci či zajištění, musí během jednoho týdne požádat o soudní potvrzení tohoto nařízení.

Konfiskace nebo zajištění musí být oznámeny jednorázovým oznámením ve Spolkovém věstníku nebo jinou vhodnou formou – např. formou oznámení v regionálních či nadregionálních médiích. Realizace konfiskace náleží státnímu zastupitelství.

Zabavené předměty mohou být prodány ještě před právní mocí rozsudku, pokud hrozí jejich zkažení či zásadní snížení jejich hodnoty nebo by skladování, péče o ně či údržba byly spojeny s nepřiměřeně vysokými náklady nebo obtížemi. V těchto případech nahrazuje výtěžek z nuceného prodeje tyto předměty. V přípravném řízení je nucený prodej nařízen státním zastupitelstvím. Realizace nuceného prodeje státním zastupitelstvím je dle zákona o vykonavateli soudních pravomocí svěřena vykonavateli soudních pravomocí. Nucený prodej je prováděn v souladu s občanskoprávními předpisy.

Pokud jde o organizační zajištění zabavování výnosů z trestné činnosti, v Německu jsou na úrovni zemských a krajských státních zastupitelství vytvořeny zvláštní odbory státního zastupitelství pro vyšetřování hospodářské kriminality, jejichž kmenovými pracovníky jsou i specialisté na účetnictví a daňovou problematiku. Také v rámci policie jsou na úrovni zemí a krajů ustaveny zvláštní odbory řízené liniově pro vyšetřování této trestné činnosti. Pro vyšetřování závažných případů hospodářské trestné činnosti jsou vytvářeny pod vedením státního zástupce týmy složené z účetních, daňových specialistů a příslušníků policie. Na úrovni všech spolkových zemí byly vytvořeny specializované složky policie zabývající se finančním vyšetřováním, které spočívá ve zjišťování majetkových poměrů pachatelů trestných činů a vyhledávání jejich majetku. Jsou vytvářeny tzv. „společné vyšetřovací skupiny odčerpávání majetku“ na multidisciplinárním základě. Např. v Sasku je tato vyšetřovací skupina složena z devíti pracovníků policie, jednoho pracovníka Spolkové ochrany hranic, dvou celníků, dvou pracovníků finančních úřadů, jednoho státního zástupce. Tyto pracovní skupiny jsou umístěny v jednom objektu. Je třeba poznamenat, že daňové orgány v případě daňových trestných činů mají pravomoci policejních orgánů.¹

---

¹ viz Koncepce Saského zemského kriminálního úřadu týkající se účinnějšího postupu při zajišťování a zabavování protizákonně získaných majetkových výhod ve Svobodném státě Sasko, poskytnutá jako příloha dopisu tohoto úřadu ze dne 14. 11. 2000

